

51. Ambi-sagen

Har borgerne glæde af de rettigheder, de har i henhold til EU-retten? Det kan man som EU-borger betvivle. Ambi-sagen og håndteringen af tilbagebetalingen er eksempler på, at regeringen hverken går af vejen for med fuldt overlæg at snyde samhandelspartnerne i EU eller for at sende regningen for dens forbrydelser til uforvarende borgere.

Danmarks underskud på betalingsbalancen

I 1987 var Danmarks underskud på betalingsbalancen et stort problem (side 54). Det var et særligt problem, at Danmark via indmeldelsen i EU havde indgået en aftale (for at bruge Brian Mikkelsens terminologi) om ikke at indføre afgifter, der var diskriminerende over for samhandelspartnerne i EU, for den letteste løsning var at sende problemet over til dem. Intet land kan forbedre sin betalingsbalance uden samtidig at forringe samhandelspartnernes betalingsbalance. Intentionen er ganske vist, at de dygtigste og mest effektive ikke skal holdes tilbage med unfair midler, men åhh, det er så svært. Det er lettere på traditionel vis at støtte eksport erhvervene med tilskud og belaste import erhvervene med afgifter, men oops, var det ikke lige præcis det, Danmark havde lovet ikke at gøre?

Ambi blev valgt som løsning, selvom løsningen var i strid med EU-retten, men når man er klemt, bliver man lettere fristet til at snyde, og betalingsbalancen var et alvorligt problem. Heldigvis har vi "dygtige" embedsmænd, der er villige til at levere en "holdbar officiel argumentation", når behovet opstår.

På side 54-55 er vist, hvordan ambi blev beregnet. Beregningsgrundlaget var som udgangspunkt det samme som for moms, og for de fleste virksomheder havde ambi samme virkning som en momsforhøjelse. Hele pointen var dog det, der adskilte ambi fra moms, og som betød, at eksporter erhvervene blev favoriseret med tilskud, mens import erhvervene blev straffet med afgifter.

For importører var ambi = tillægsmoms plus afgift. Hvis en Expert-butik købte et fjernsyn til 5.000 kr. hos B&O, ville ambi blot virke som en beskeden momsforhøjelse, der beregnes af en evt. fortjeneste. Hvis Expert bagefter eksporterede fjernsynet til Tyskland, udløste det et statstilskud på 125 kr., mens den importør, der købte et fjernsyn til 5.000 kr. i Tyskland i stedet for at købe et dansk fjernsyn hos B&O, fik forhøjet ambi-bidraget med 125 kr.

Ambi straffede importørerne økonomisk og belønnede eksportørerne tilsvarende. I Told- og Skattestyrelsens reglement om ambi (1990) er det beskrevet således: "Virksomheder uden ansatte og importvirksomheder var nødt til at hæve priserne, men andre - typisk løntunge virksomheder og eksportvirksomheder - kunne sætte priserne ned." Det tilføjes, at det ikke var forbudt at betale ambien selv eller helt opgive importen, men formålet var utvetydigt at begrænse importen, og ambi var på lignende måde et incitament til at sælge mere til udlandet.

Taberne var de lande, vi handlede med. De mistede eksportindtægter i og med, at det blev mindre attraktivt for danskerne at købe deres varer. Importørerne var også tabere, idet de fik et konkret økonomisk smæk.

Min håndtering af ambi-afgiften

Jeg var importør og kunne godt se, hvordan konstruktionen med ambi fungerede. For mig var det en importafgift, og det skrev jeg i mit første årsregnskab.

Beløbet var beskedent, men det irriterede mig. Året forinden havde Danmark stemt om og godkendt det indre marked, så kunne det passe, at Kommissionen havde tilladt et så klassisk protektionistisk tiltag? Jeg var dybt skuffet.

Emnet kom op, da jeg året efter drøftede årsregnskabet med min revisor. Han spurgte nemlig, hvad jeg mente med posten "Importafgift", og så væltede jeg min harme ud over ham. Han var hurtig til at berolige mig.

- Ambi er ikke en permanent afgift, og der er ikke tale om, at Kommissionen har tilladt ambi. Tværtimod. Kommissionen har for længst gjort indsigelse, og to virksomheder har anlagt retssag mod Skatteministeriet. På et tidspunkt vil sagen komme for EF-Domstolen, og så vil det være slut med ambi, sagde han.

Hvordan skulle jeg agere i forhold til ambi? Dengang bestod langt det meste af Laserdiskens salg af videokassetter og LaserDiscs, jeg importerede fra England. Den største del af salget var pr. postordre. Jeg havde holdt faste priser, siden jeg begyndte at importere. Jeg satte Laserdiskens pris ud fra en tabel, så kunderne selv kunne beregne den ud fra den engelske udsalgspris i britiske pund. Der kunne gå flere måneder mellem Laserdiskens kataloger, men kunderne fulgte også med i de britiske video- og filmmagasiner, *Empire* og *Film Review*, så de kunne selv regne ud, hvad en ny videoudgivelse ville koste i Laserdisken.

Katalogpris i England	Laserdiskens pris
£9,99	175 kr.
£19,99	375 kr.

Priskalkulen er fra 1987 før Laserdiskens første store VHS-katalog, der blev sendt ud til kunderne i begyndelsen af december 1987 - lige før forslaget om ambi blev fremsat i Folketinget. Lad mig bare sige med det samme, at det aldrig seriøst blev overvejet, hvordan jeg skulle lægge ambi på priserne. Jeg havde en velbegrunnet fastprispolitik, og i forhold til den var ambi nærmest ubetydelig.

Laserdiskens driftsregnskab, 1988**Omkostninger:**

Lønninger	99.000 kr.
Feriepenge	12.125 kr.
Søgnehelligdage	1.305 kr.
ATP	907 kr.
Importafgift	12.306 kr.
Personaleomkostninger	4.444 kr.
Kurser	652 kr.
Forbrugsvarer	12.739 kr.
Husleje	40.230 kr.
El-forbrug	2.757 kr.
Varme	2.210 kr.
Vedligehold af lokaler	7.318 kr.
Rengøring	1.251 kr.
Telefon	11.606 kr.
Porto	115.149 kr.
Fagblade	435 kr.
Fagblade, import	4.962 kr.
Forsikringer	9.130 kr.
Alarmer	16.252 kr.
Edb-udgifter	7.964 kr.
Revisor	5.693 kr.
Advokat	2.000 kr.
Kontorartikler	28.790 kr.
Annoncer	84.642 kr.
Udstillinger	5.737 kr.
Tryksager	83.177 kr.
Rejser	2.568 kr.
Kørsel	1.220 kr.
Fragt	88.802 kr.
Omkostninger i alt:	665.371 kr.

Hvordan er det nu lige, omkostningerne påvirker prisdannelsen? Jeg har allerede forklaret, at det ikke er omkostningerne, der bestemmer salgspriserne (side 37), og eksemplerne på siderne 676-677 viser, at vejen til ekstraordinær rigdom er at skabe en monopolsituation, så man kan sælge til langt over omkostningerne.

I min situation - hvor jeg ikke fremstillede noget selv - var det vigtigt at sætte de danske priser, så de var acceptable for kunderne. De skulle købe af mig frem for selv at bestille fra England, og det var vigtigt med faste priser, kunderne havde tillid til. Bemærk, at ikke én eneste udgiftspost indgik i kalkulen - ej heller ambi, der med mindre end 2 % af de samlede omkostninger faktisk ikke betød ret meget.

Laserdiskens eksport

Ambi blev ligesom moms afregnet kvartalsvist, og virksomhederne fik en frist på flere måneder til at udfærdige regnskaber og betale moms og ambi. Ambi var en del af Poul Schlüter-regeringens eksportpakke, hvor det andet element var at forbedre eksportvirksomhedernes likviditet ved at fremskynde refusion af moms og ambi i forbindelse med eksport. Det vedrørte mig, fordi jeg også solgte film til Norge, Sverige, Finland, Færøerne og Grønland.

- Du kan udskille din eksport i en separat enhed og månedligt få den negative ambi udbetalt. Du skal ganske vist betale den senere af hovedvirksomheden, men der går flere måneder, så det kan forbedre din likviditet. Du kan også drage nytte af ambiens positive virkninger for eksportører ved at gøre mere ved din eksport, foreslog min revisor.

Jeg gjorde begge dele. Jeg havde allerede et pænt salg til Grønland, og det blev styrket med faste annoncer i ugeavisen *Grønlandsposten*. Fra 1990 foregik dette salg via min eksportafdeling, der således i 1990 og 1991 modtog negativ ambi. Jeg håbede, at det ville modsvare den ambi, der belastede mig som importør. Det lykkedes faktisk også at øge Laserdiskens eksport betydeligt.

Udviklingen i Laserdiskens eksport:

1988	969.086 kr.
1989	1.487.407 kr.
1990	1.585.495 kr.
1991	2.863.998 kr.
Laserdiskens samlede eksport i ambi-perioden:	6.905.986 kr.

Det viste sig senere, at eksporten ikke helt kunne matche importen i perioden.

Laserdiskens samlede import i ambi-perioden: 8.931.791 kr.

Først da ambien var ophævet igen, og regnskaberne for alle fire år var udarbejdet, var det muligt at beregne, hvordan ambi havde påvirket min økonomi. Jeg kunne da opstille følgende ambi-regnskab:

Ambi betalt i hele perioden	201.288 kr.
Negativ ambi udbetalt i 1990 og 1991	-111.237 kr.
Laserdiskens samlede tab på ambi:	90.051 kr.

Ambi er kort for "arbejdsmarkedsbidrag". Officielt var der tale om en omlægning af en række arbejdsgiverbetalte afgifter. Følgende afgifter blev samtidig ophævet:

- Lønmodtagernes Garantifond (LG)
- Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER)
- Arbejdsløshedsforsikring
- Førtidspension
- Arbejdsmarkedets Uddannelsesfond (AUD)

Overlagt brud på EU-retten

Jesper Tynell har i *Mørkelygten* (side 89) gennemgået, hvordan embedsmændene kæmpede med at fremstille ambi som en afgift, der kunne forsvares, selvom de vidste, det var umuligt. Hans analyse er baseret på *Materialesamling vedrørende ambi-sagen* på 601 sider, der blev offentliggjort den 6. april 1992. Samlingen viser, at embedsmændene trods de åbenbare EU-retlige problemer var parate til at snyde både EU-partnerne og importørerne. Her er et par eksempler:

Den 17. september 1987 skrev Laurids Mikaelsen fra Udenrigsministeriet til K. Hagel-Sørensen i Justitsministeriet. Han omtalte det som et underhåndsbrev og fortalte om det hovedbrud, ministeriet havde fået af opgaven. "Kommissionen og andre medlemsstater vil givetvis spærre øjnene op, når de opdager, at importen her vil skulle bære ca. 2/3 af udgifterne til de sociale arbejdsmarkedsordninger," skrev han, men det var ikke desto mindre hans intention at fremme sagen.

Den 6. oktober 1987 forelå hans forslag i et notat, hvori han vurderede, at de andre medlemslande og Kommissionen ville kritisere ordningen og iværksætte et hurtigt analysearbejde for at få den stoppet. Han nævnte selv alle de EU-retlige problemer og gjorde opmærksom på, at en momsforhøjelse ikke er et problem i forhold til EU, men det var klart, at det ikke er en momsforhøjelse. Han forudså, at ordningen ville blive angrebet af enten EF-traktatens forbud mod afgifter med tilsvarende virkning som told (artikel 9) eller EF-traktatens forbud mod interne afgifter på importerede varer, der er højere end afgifter, der pålægges lignende indenlandske varer (artikel 95).

Allerede i 1990 var underskuddet på betalingsbalancen vendt til et overskud. Var det på grund af eksportpakken? Det ville Socialudvalget høre regeringens mening om, og så stillede udvalget spørgsmålet til socialministeren, som rådførte sig med Økonomiministeriet, der svarede: "Foranstaltningerne må anses for at have været en del af forklaringen på, at udviklingen vendte fra tab af markedsandele på eksportmarkederne til gevinst."

Økonomiministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet oplyst følgende:

»I anden halvdel af 1987 blev der gennemført to sæt eksportfremmende foranstaltninger. Dels en fremskyndelse af momsrefusionen for eksport m.v. Dels omlægningen af arbejdsgiverafgifterne, som kompensationen for arbejdsgivernes udgifter til arbejdsskadeforsikring var en mindre del af. Formålet med foranstaltningerne var at modvirke den forringelse af konkurrenceevnen over for udlandet, der indtraf som følge af den forstærkede lønstigningstakt i 1986/87, og som på daværende tidspunkt truede tilliden til den økonomiske politik, herunder fastkurspolitikken. Foranstaltningerne må anses for at have været en del af forklaringen på, at udviklingen vendte fra tab af markedsandele på eksportmarkederne til gevinst.«

Socialministeren til Socialudvalget, 14. februar 1991

EU-Domstolens behandling af ambi

De to selskaber, Dansk Denkvit ApS og P. Poulsen Trading ApS, havde anfægtet ambiens gyldighed i relation til artikel 33 i det 6. momsdirektiv og forbuddet mod diskriminerende afgifter. Allerede momsdirektivet afgjorde spørgsmålet.

Et usædvanligt pinligt element i sagen var Skatteministeriets anmodning om, at dommens tidsmæssige virkninger blev begrænset. Tilbagebetalingskrav kunne medføre det danske domstolssystems sammenbrud, anførte regeringen, der ifølge det danske indlæg havde været i god tro, da den indførte ambi.

Begge dele blev utvetydigt afvist af generaladvokaten og EU-Domstolen.

Domskonklusionen i sag C-200/90 i dom af 31. marts 1992 var, at Danmark med indførelsen af ambi havde krænket rettigheder for borgerne, som det påhviler de nationale domstole at beskytte (præmis 18). Endvidere kunne EU-retten ikke med rimelighed udlægges sådan, at en afgift som ambi var tilladt (præmis 21). Dertil kommer, at Kommissionen allerede den 29. januar 1988, dvs. nogle få uger efter, at ambi var blevet indført, havde henledt den danske regerings opmærksomhed på de problemer, som afgiften kunne give anledning til (præmis 22). Domstolen afviste på det grundlag anmodningen om at begrænse dommens tidsmæssige virkninger (præmis 23). Udgangspunktet var herefter, at det var regeringens pligt at tilbagebetale de ulovligt opkrævede ambi-bidrag.

Fortolkningen af artikel 33 er klar og støttes af en omfattende og entydig praksis. Der kunne derfor ikke objektivt set være nogen tvivl om, at arbejdsmarkedsbidraget var forbudt i henhold til denne bestemmelse. I øvrigt meddelte Kommissionen allerede få dage efter indførelsen af arbejdsmarkedsbidraget den danske regering, at den anså arbejdsmarkedsbidraget for at være uforeneligt med artikel 33, og Kommissionen har senere indledt en traktatbrudssag i henhold til artikel 169.

Med hensyn til de økonomiske følger, det ville kunne få for den danske regering, hvis arbejdsmarkedsbidraget kendes ulovligt, bemærkes, at dette forhold i sig selv absolut ikke kan begrunde en begrænsning af retsvirkningerne af Domstolens dom. Ellers ville der være risiko for, at netop de grovere overtrædelser blev behandlet mere fordelagtigt, eftersom det er dem, som kan få økonomiske følger af større betydning for medlemsstaterne; denne løsning ville være forkastelig og klart uacceptabel.

Hertil kommer i øvrigt, at sager, der vedrører spørgsmålet om, hvorvidt nationale afgifter er lovlige efter fællesskabsretten, ofte kan have betydelige økonomiske følger, for så vidt angår tilbagebetalingen af de afgifter, der er erlagt i urigtig formening om skyld. At tillade en begrænsning af dommens virkninger alene på grundlag af disse følgers store betydning ville derfor - ud over at være i strid med Domstolens tidligere praksis - skabe en farlig præcedens, for så vidt som det ville kunne føre til, at beskyttelsen af de rettigheder, de afgiftspligtige personer har i henhold til Fællesskabets afgiftsbestemmelser, blev stærkt forringet.

Den erstatningsretlige betingelse

Alle erstatningsretlige betingelser skal være opfyldt, før man kan kræve penge tilbagebetalt. Her var det relevant at undersøge spørgsmålet om tab hhv. ugrundet berigelse. Afgifter på varer - f.eks. forbrugsbegrænsende afgifter på sukker - fører sjældent til direkte tab for de butikker, der sælger sukker, for afgiften bliver lagt på priserne. Det er slutforbrugeren, der ender med at betale mere for varerne, og det er også meningen. Den højere pris skal motivere folk til at købe mindre jf. den almindelige økonomiske teori og efterspørgselskurven (side 33). Hvis regeringen tilbagebetaler en indbetalt afgift til butikkerne for sukker, som allerede er solgt, vil butikkerne få en ugrundet berigelse i form af dobbeltbetaling, idet kunderne allerede har betalt afgiften.

Hvad har det med ambi at gøre? Jo, hvis man forestiller sig, at det er muligt at lægge ambi på priserne, og en erhvervsdrivende faktisk gør det, vil tilbagebetaling af ambi til ham føre til dobbeltbetaling. Han bliver således "ugrundet beriget".

Det argument greb daværende skatteminister Anders Fogh Rasmussen omgående, da Ole Donner (FP) den 26. marts 1992 spurgte ham, om regeringen var indstillet på at tilbagebetale ambi, hvis sagen ved EU-Domstolen blev tabt. Dommen faldt den 31. marts og var altså kendt, da Anders Fogh Rasmussen allerede den 2. april lagde grunden til endnu et stort massebedrag.

"Resultatet er overraskende for regeringen," sagde han. Er svaret udtryk for en villighed til at sige hvad som helst, når det er politisk belejligt, eller er det udtryk for ægte ukendskab til basal EU-ret? Ingen af delene er særligt betryggende, men er måske med til at forklare, at det politiske EU-samarbejde fungerer så dårligt.

Spørgsmål nr. S 678:

Vil ministeren bekræfte, at regeringen er indstillet på at tilbagebetale ambi-bidrag i det omfang, EF-Domstolen måtte fastslå, at sådanne bidrag er opkrævet med urette?

Svar:

Resultatet er overraskende for regeringen. Regeringen mener, at EF-Domstolens praksis på dette område har udviklet sig på en måde, der ikke var til at forudse, da ambi-loven blev gennemført i 1987, men EF-Domstolen har åbenbart en anden opfattelse. Under alle omstændigheder viser dommen, at det var rigtigt af regeringen og Folketinget at omlægge ambien til en tillægsmoms fra årets begyndelse.

EF-Dommen tager ikke stilling til spørgsmålet, om allerede indbetalt ambi skal tilbagebetales. Det er regeringens opfattelse, at tilbagebetaling ikke kan komme på tale. Virksomhederne har jo ikke lidt noget tab som følge af ambien - dels fordi der er sket overvæltning i priserne, dels fordi ambien i sin tid erstattede nogle arbejdsgiverafgifter, som samtidig blev ophævet. Det er imidlertid i sidste instans op til de danske domstole at afgøre, om tilbagebetaling kan finde sted i visse tilfælde.

Ambi contra moms og afgifter

Moms - med det fulde navn meromsætningsafgift - er ikke en del af varens pris. Det er blot en afgift, der beregnes på grundlag af varens pris. Prisen på varen hos købmanden er ikke varens pris, men varens pris plus moms. Købmanden lægger moms til med det samme, for at kunderne kan se, hvad de skal betale ved kassen, men når erhvervsdrivende handler, er det altid nettopriser uden moms, de taler om. Først til sidst beregnes momsen, der indgår i momsregnskabet.

Ambi kan således hverken sammenlignes med forbrugsbegrænsende afgifter, der væltes over på forbrugerne, eller med moms, der beregnes ved siden af et salg.

Hvordan lægger man ambi på varens pris? Hvad skulle prisen i så fald stige med? Jeg anede ikke, om jeg havde tabt eller tjent på ambi-loven, før perioden var slut. Det kom an på den samlede import og den samlede eksport - og det kom an på, hvor meget jeg havde sparet i arbejdsgiverafgifter på grund af omlægningen. Det sidste opgjorde Told & Skat for mig. Hvis arbejdsgiverafgifterne ikke var blevet omlagt, skulle jeg i perioden have betalt 28.928 kr. i arbejdsgiverafgifter. Dertil havde jeg fået en anslået gevinst på 10.729 kr. i sparede udgifter til sygedagpenge. Med disse tal i opgørelsen ser Laserdiskens ambi-regnskab således ud:

Ambi betalt i hele perioden	201.288 kr.
Negativ ambi udbetalt i 1990 og 1991	-111.237 kr.
Sparede arbejdsgiverafgifter	-28.928 kr.
Sparede udgifter til sygedagpenge	-10.729 kr.
Laserdiskens samlede tab på ambi:	50.394 kr.

Det var intentionen, at det skulle være omkostningsneutralt for regeringen af indføre ambi som afløsning for arbejdsgiverafgifterne, og det lykkedes, hvis der lige ses bort fra tilskuddene til eksportørerne. Hvorfor led Laserdisken så et tab?

Jeg tabte penge på grund af manøvren, der adskilte ambi fra moms. Importen talte ikke med i fradraggrundlaget, og det gjorde en stor forskel. Jeg var så i den heldige situation, at jeg samtidig var eksportør, men for TV-importøren og andre i samme situation forårsagede ambi enorme tab. Særreglen betød, at jeg mistede et fradrag på 223.295 kr. for importen. Til sammenligning sparede jeg 28.928 kr. ved ophævelsen af arbejdsgiverafgifterne. Kun en tumpe, en uærlig politiker eller en uærlig embedsmand vil påstå, at det går lige op, og det gjorde det heller ikke, selvom jeg hentede en del af tabet hjem igen ved at øge eksporten.

Formålet med ambi var ikke at få penge i statskassen, men at få importørerne til at tage den største del af byrden: 2/3 af udgifterne, anslog Laurids Mikaelsen. Importen skulle begrænses, og eksportørerne skulle belønnes.

Hvad mente Anders Fogh Rasmussen med, "at virksomhederne ikke har lidt noget tab, fordi der er sket overvæltning i priserne"? Hvorfor skulle ambi påvirke priserne? Der var ingen grund til, at priserne samlet set skulle stige på grund af ambi, og det skete heller ikke ifølge målingerne af prisudviklingen.

Statsminister Poul Schlüter (KF)

Jeg er ikke i tvivl om, at de mangfoldige initiativer i 1987 forebyggede en egentlig nedgangskonjunktur og sikrede mindst mellem 35.000 og 50.000 arbejdspladser. Når jeg har redegjort for baggrunden for indførelsen af ambi, skyldes det, at jeg synes, det fortjener at blive understreget, at ordningen betød en meget væsentlig positiv virkning for den danske økonomi. Samfundsøkonomisk blev ordningen uomtvisteligt en succes.

Regeringen har fremsat et lovforslag, der går ud på at fastsætte nærmere regler for behandlingen af ansøgninger om tilbagebetaling og erstatning i forbindelse med beløb, der er indbetalt i medfør af lov om arbejdsmarkedsbidrag. Lovforslaget har til hensigt at sikre en hensigtsmæssig og ensartet behandling af krav om tilbagebetaling.

Det er regeringens opfattelse, at der som udgangspunkt ikke kan blive tale om tilbagebetaling af allerede indbetalte arbejdsmarkedsbidrag. De erhvervsdrivende har jo ikke lidt et tab, navnlig fordi afgiften er overvæltet på næste led i omsætningskæden.

Ole Stavad (S)

I Socialdemokratiet forudsætter vi naturligvis, at regeringen kan vinde disse sager, da det ville være fuldstændig grotesk, om virksomhederne skulle have tilbagebetalt beløb, som reelt er betalt af forbrugerne. Jeg vil gerne understrege, at Socialdemokratiet er parat til at anvende alle løsninger, forudsat at de er juridisk holdbare, for at beskytte de ca. 50 mia. kr., som allerede er indbetalt i arbejdsmarkedsbidrag.

Ole Donner (FP)

Jeg synes, det er mærkeligt, at hr. Stavad siger, at erhvervslivet bare har væltet ambi-bidragene over på forbrugerne. Det er ikke rigtigt.

Forespørgselsdebat nr. F 24, 23. april 1992

Forespørgselsdebat i Folketinget

Under forespørgselsdebatten om ambiens konsekvenser var Ole Donner (FP) ene om at betvivle, at ambi altid var overvæltet på forbrugerne. Hvis det var rigtigt, at ambi var overvæltet på forbrugerne, havde forbrugerne et krav på 50 mia. kr. mod Skatteministeriet, ikke sandt? Det blev der ikke talt om! Alle partier på nær Fremskridtspartiet bakkede op om regeringens plan om at undgå at tilbagebetale den ulovligt opkrævede afgift.

Ingen gav en undskyldning til vore EU-partnere for, at Danmark med ulovlige midler havde forbedret Danmarks økonomiske situation på deres bekostning. Det var ikke dårlig samvittighed, der lyste fra talerstolen. Fra regeringspartierne side var der glæde over ambiens succes, f.eks. Peter Brixtofte (V): "Vi kan konstatere i dag 5 år efter, at vi har et betydeligt overskud på handelsbalancen i stedet for et betydeligt underskud," og Christian O. Aagaard (KF) supplerede glædesstrålende: "Tal fra et notat fra Dansk Arbejdsgiverforening fortæller, at det sammenlagt siden 1. januar 1988 har forbedret vores konkurrenceevne med 6 %, øget eksporten med 33 % og sikret 75.000-80.000 danske arbejdspladser."

Ambiens effekt i den virkelige verden

Den samlede besparelse på arbejdsgiverafgifterne svarede til det samlede betalte ambi-beløb, så der var ingen grund til at tro, at priserne - samlet set - skulle stige. Tværtimod. Der blev tillige udbetalt 23 mia. kr. i støtte til eksportørerne i form af negativ ambi. Samlet set var der grundlag for, at priserne faldt.

Selvom en ordning er udgiftsneutral for regeringen, er det ikke ensbetydende med, at ingen lider tab. Hvis Folketinget vedtager, at Knudsen skal betale 100 kr. i afgift, mens Nielsen får 100 kr. i tilskud, er en sådan ordning udgiftsneutral for regeringen. Det betyder ikke, at ingen lider tab. Knudsen taber faktisk 100 kr. på en sådan ordning.

Ambiens virkning afhæng af, om man var importør (A), eksportør (B) eller kun opererede på det danske marked (C) jf. eksemplet side 707. Øvelsen gik ud på at tage penge fra A og give dem til B uden at påvirke C. Selvom Skatteministeriet pumpede 23 mia. kr. ud i erhvervslivet, ændrer det ikke på, at A tabte penge. Alle 23 mia. kr. gik til B, der ikke alene slap for at betale arbejdsgiverafgifter i det hele taget, men også blev beriget med ulovlige tilskud. Var der tale om, at de ulovlige *tilskud* skulle betales tilbage? Næh, B fik lov til at beholde det hele.

Her er et eksempel fra det virkelige liv: TV-importøren kunne ikke købe hos B&O, så han måtte købe i Tyskland (side 70). Et B&O fjernsyn til 5.000 kr. kom til at koste ham 125 kr. mere, end Expert og Bilka betalte. Et Philips' fjernsyn til 5.000 kr. blev også 125 kr. dyrere på grund af ambi. Han havde valget mellem at betale ambi selv eller overvælde den på forbrugerne, dvs. at sætte prisen på hans fjernsyn op. Det behøvede Expert og Bilka ikke. TV-importøren ville uvægerligt miste en del af sin omsætning, hvis hans priser steg i forhold til konkurrenterne. Ambi stillede ham i en situation, hvor han måtte vælge mellem pest og kolera.

Spørgsmålet om tab som følge af overvæltning af ulovligt opkrævede afgifter på køberne blev forelagt for EU-Domstolen i de forenede sager C-192-218/95:

31. Som generaladvokaten har anført i punkt 23 i forslaget til afgørelse, kan den erhvervsdrivende have lidt et tab netop som følge af, at han har overvæltet den afgift, myndighederne har opkrævet i strid med fællesskabsretten, på senere led, fordi den prisstigning, overvæltningen af afgiften har fremkaldt, har medført et fald i salgsmængden.
32. Under disse omstændigheder vil den erhvervsdrivende med rette kunne gøre gældende, at selv om afgiften er overvæltet på køberen, har han lidt et tab som følge af, at afgiften er indgået som en del af kostprisen, hvilket har medført en stigning i varernes pris og et fald i salgsmængden, og at dette indebærer, at der ikke eller ikke fuldt ud er tale om en sådan ugrundet berigelse, som en tilbagebetaling ellers vil medføre.

En solidarisk eller usolidarisk løsning?

Her er et tænkt, men realistisk eksempel fra før ambi, hvor arbejdsgiverafgifterne blev beregnet ud fra antallet af ansatte i virksomhederne: Tre virksomheder af ca. samme størrelse skulle betale følgende:

A (importør)	10.000 kr.
B (eksportør)	10.000 kr.
C (operatør på det danske marked)	10.000 kr.

Ambi ændrede beregningsmetoden radikalt. De samme virksomheder i det stadig tænkte, men realistiske eksempel, ville herefter komme til at betale følgende:

A (importør)	40.000 kr.
B (eksportør)	-23.000 kr.
C (operatør på det danske marked)	10.000 kr.

Der var flest C'er, og for dem betød omlægningen nærmest ingenting, men A'erne kom til at bære hovedparten af byrderne, og det var jo også meningen. Betalingsbalancen blev forbedret på grund af den ulovlige manøvre, men hvad så med EU-retten, da det gjaldt om at beskytte borgernes ret til at få deres tab dækket?

Det var en besværlig situation, for der lå ikke 50 mia. kr. og flød i den danske statskasse, men man kunne f.eks. fordele udgifterne solidarisk med en ekstraskat, som alle bidrog til - også B, som havde scoret kassen på ambi, og C, som ville opleve, at ekstraskatten ville blive betalt tilbage igen. Det ville være lovligt og et væsentligt plaster på såret for A, der havde betalt gildet.

Eller man kunne gøre noget andet: Man kunne blæse på EU-retten én gang til og lade importørerne tage hele skraldet - og den løsning valgte man!

I praksis var det umuligt at få ambi tilbagebetalt, medmindre man kunne bevise, at det på grund af ekstraordinære omstændigheder slet ikke kunne lade sig gøre at lægge ambi på priserne. Mange klagede deres nød til Kommissionen.

Efter EF-Domstolens domsafsigelse i sagerne C-200/90 og C-234/91 angående det danske arbejdsmarkedsbidrag ("ambien") har Kommissionen modtaget talrige klager fra bidragspligtige, som hævder, at de på grund af den danske lovgivning og dens administrative håndhævelse er ude af stand til at opnå tilbagebetaling af ambien, selv om den af EF-Domstolen er blevet kendt i strid med Rådets direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977.

De pågældende klagerer henviser specielt til de betingelser, der stilles for tilbagebetaling, bl.a. med hensyn til bevis for, at bidraget ikke er overvæltet til senere omsætningstrin. Der klages navnlig over, at bevisbyrden rent faktisk påhviler ansøgeren og ikke myndighederne, og at de krav, der stilles af myndighederne i den forbindelse, i praksis gør det umuligt at føre dette bevis.

Lov om behandling af krav om tilbagebetaling af ambi

Poul Schlüters bebudede lov med de nærmere regler for behandling af krav om erstatning og tilbagebetaling blev vedtaget den 20. maj 1992 og med den fulgte en bekendtgørelse, hvori fremgangsmåden var udførligt beskrevet. På overfladen så det fair ud, men jeg vil kalde det efterfølgende cirkus for Danmarkshistoriens (indtil da) største økonomiske forbrydelse.

Jeg var ikke slemt ramt af ambi. Mine eksportaktiviteter havde reduceret tabet til ca. 1.270 kr. om måneden, og hvis jeg ikke havde følt mig så provokeret af Told & Skats medarbejder, havde jeg sikkert ladet det fare, men jeg anlagde retssag i protest mod Skats overfladiske sagsbehandling. Jeg fik ikke ambi tilbagebetalt, men jeg beviste, at retten til at få ambi tilbagebetalt var fuldstændig illusorisk.

§ 2. Ved fremsættelse af kravet skal angives følgende oplysninger:

- 1) Virksomhedens registreringsnummer efter loven om arbejdsmarkedsbidrag.
- 2) Registreringsnummer efter loven om arbejdsmarkedsbidrag for andre virksomheder, der enten ejes af eller er ejer af virksomheden.
- 3) Oplysning om, hvorledes kravet nærmere er beregnet, herunder en specificeret opgørelse over indbetaling fra virksomheden og udbetalinger til virksomheden af arbejdsmarkedsbidrag for hele den periode, hvor virksomheden har været registreret, samt dokumentation for betaling af bidragsbeløbene.
- 4) Oplysning om årsagen til, at arbejdsmarkedsbidraget efter virksomhedens opfattelse ikke er overvæltet til næste omsætningsled og eventuel dokumentation, som efter virksomhedens opfattelse kan sandsynliggøre, at det ikke har været tilfældet.

§ 2 i Bekendtgørelse om fremgangsmåde og dokumentation...

Tilbagebetaling af ambi finder jeg begrundet i det forhold, at Laserdisken er en virksomhed med egen import af de hovedvaregrupper, som virksomheden omsætter. Som importvirksomhed uden mulighed for at medtage importmoms i beregningsgrundlaget har virksomheden været særligt belastet af arbejdsmarkedsbidraget. Dette til trods har der ikke været prisstigninger som følge af ambiens indførelse.

Laserdisken er en virksomhed med salg af film på videobånd og videoplader. 80-90 % af salget sker på postordre. Både videobånd og videoplader er af egen import.

1988 hovedkataloget udkom i efteråret 1987, lige før ambi blev kendt, og det var billigere at betale ambi end at trykke et nyt katalog med nye priser. Jf. katalogerne har priserne været stabile fra efteråret 1987 til efteråret 1990. Da blev priserne sat ned i et forsøg på at skabe større omsætning.

Virksomheden var før ambiens indførelse ikke belastet af arbejdsgiverafgifter, da der kun har været få ansatte. En evt. besparelse i arbejdsgiverafgifter er ikke beregnet og har i givet fald været beskeden.

Laserdiskens ansøgning om tilbagebetaling, 7. september 1994

Behandlingen af tilbagebetalingskrav

Der gik mange år, før Told & Skat begyndte at behandle de mange ansøgninger. De ville se, hvordan Højesteret behandlede retssagerne mod Dansk Denkvavit ApS og P. Poulsen Trading ApS. Sidstnævnte klarede ikke belastningen som importør og gik konkurs allerede i 1991, hvorefter ambi-kravet blev overtaget af Bose A/S. De to selskaber fik medhold i landsretten, men Dansk Denkvavit ApS fik en lang næse i Højesteret, som udtalte:

“Det må efter de foreliggende økonomiske redegørelser lægges til grund, at en afgift som ambien, der ligesom moms er af generel karakter, og som beregnes på samme grundlag som moms, på et marked med fri prisdannelse ud fra en isoleret betragtning i almindelighed vil blive overvæltet fuldt ud på senere omsætningsled - i sidste instans forbrugerne - på samme måde som moms.”

Det vides ikke, om ambi var overvæltet eller ej. Det afgørende for Højesteret var sammenligningen med moms, og på den baggrund kom dommerne i Højesteret frem til, at ambi var overvæltet på forbrugerne.

Bose A/S (P. Poulsen Trading ApS), der importerede højttalere, fik held med at få Højesteret til at vurdere konkurrencesituationen på markedet for højttalere. Et flertal af rettens dommere gav selskabet medhold med følgende begrundelse:

“Det må efter det oplyste lægges til grund, at det danske marked for højttalere af den pågældende art i væsentligt omfang dækkes af produkter fremstillet i Danmark. Det må samtidig lægges til grund, at lønomkostninger indgår som en væsentlig andel af værdien af disse produkter, og at omlægningen derfor ikke indebar nogen meromkostning for de danske producenter eller i hvert fald kun en meromkostning, som var væsentlig mindre end meromkostningen for P. Poulsen Trading ApS.”

Bose A/S fik dog også en lang næse, for Told & Skat modregnede ambien i deres krav mod konkursboet. Begge domme blev afsagt den 15. marts 1994, og på den baggrund udarbejdede Told & Skat et cirkulære med retningslinjer for, hvordan kravene om tilbagebetaling skulle behandles. Det blev udsendt den 12. april 1994, og først da begyndte behandlingen af de øvrige virksomheders ansøgninger.

På det tidspunkt var Laserdisken udsat for FDV's leveringsnægtelse, forbud mod udlejning af LaserDiscs samt en ulovlig afgift på LaserDiscs (kapitel 52). Selv et beskedent beløb i tilbagebetaling ville falde på et tørt sted. Jeg havde i perioden haft faste priser, og regnskaberne viste, at jeg havde lidt et nettotab, så jeg sendte en ansøgning til Told & Skat.

Told & Skat beregnede som det første, at jeg havde sparet 39.657 kr i udgifter til arbejdsgiverafgifter og sygedagpenge. Jeg gik ud fra, at de derefter ville se på, om jeg havde lagt ambi på priserne eller ej, men det undersøgte de slet ikke.

Det er styrelsens opfattelse, at Deres virksomhed opererer på et marked med fri prisdannelse, og da virksomheden ikke har afsat produkter i konkurrence med løntunge danskproducerede produkter, finder styrelsen ikke, at virksomhedens konkurrence-situation blev forringet i ikke uvæsentlig grad som følge af den afskaffelse af arbejds-giverafgifter m.m., der fandt sted samtidig med indførelsen af ambien.

På grundlag af ovennævnte kombineret med effekten af de samlede sparede arbejds-giverafgifter m.m., og da der i øvrigt ikke er andre oplysninger om virksomhedens forhold, der kan begrunde et andet resultat, er det styrelsens opfattelse, at virksomheden har opnået fuld dækning for ambien.

Told & Skats afslag på tilbagebetaling til Laserdisken, 17. januar 1996

Told- og Skattestyrelsens afslag

Goddag mand, økseskaft! Sådan tænkte jeg, da jeg modtog afslaget fra Told- og Skattestyrelsen ved Lars Rendboe. Hvad var det for noget med min konkurrence-situation og løntunge danskproducerede produkter? Konkurrencesituationen var ikke til hinder for, at jeg kunne have overvæltet ambi på priserne, men det ville have været utroligt dumt i min situation. Så skulle jeg have trykt et nyt katalog med nye priser, og det havde været dyrere end at betale ambien. Principielt havde jeg levet op til erstatningsreglernes krav om tabsbegrænsningspligt, da jeg valgte den løsning, der i den konkrete situation påførte mig det mindste tab.

“Da der i øvrigt ikke er andre oplysninger om virksomhedens forhold, der kan begrunde et andet resultat.” Halløj, hvad med det faktum, at jeg ikke overvæltede ambi på priserne? I overensstemmelse med bekendtgørelsens punkt 4 havde jeg oplyst, hvorfor jeg ikke havde overvæltet ambi. Det havde hverken Lars Rendboe eller andre forholdt sig til. Han havde derimod gjort præcis, som Kommissionen havde kritiseret i dens grundige, advarende skrivelse til Danmark året før.

Myndighederne kan ikke uden videre gå ud fra, at udgiften er væltet over på andre. Det vil automatisk resultere i omvendt bevisbyrde, så det er den tilbagebetalingssøgende, der afkræves bevis (det er afgiftens overvæltning, der skal bevises, ikke det modsatte).

Det hedder i § 2 i lov nr. 389 af 20. maj 1992 om behandling af krav om tilbagebetaling af arbejdsmarkedsbidrag m.v., at den bidragspligtige skal vedlægge sin ansøgning dokumentation for, at han har “lidt et tab” ved betalingen af afgiften. Ifølge bekendtgørelsen angående denne lov ser det ud til, at den bidragspligtige skal dokumentere, at bidraget ikke er overvæltet til næste omsætningsled. Sådanne regler forekommer at være uforenelige med de principper, EF-Domstolen har opstillet for tilbagesøgning af urigtigt erlagte afgifter, idet de bl.a. ikke opfylder de betingelser, Domstolen har stillet for, at medlemsstaterne anlægger en “overvæltningstragning”.

Fra Kommissionens brev til Danmark, 23. januar 1995

Ambi-sagens behandling ved Københavns Byret

I mit hoved var min ansøgning overhovedet ikke behandlet. Børge Olesen fra den lokale Told- og Skatteregion havde besøgt mig og gennemgået de økonomiske følger, hvis arbejdsgiverafgifterne ikke var ophævet, men ingen viste interesse for det, der var relevant i forhold til erstatningsretten: Havde jeg overvæltet ambi på forbrugerne, så en tilbagebetaling ville føre til ugrundet berigelse?

Jeg ringede til Lars Rendboe, men kom ingen vegne i mit forsøg på at få ham til at undersøge, om jeg faktisk havde lagt ambi på priserne. Jeg afviste ikke, at jeg ikke havde direkte konkurrenter af betydning. Jeg kunne prissætte mine varer ud fra almindelige økonomiske overvejelser, og det havde jeg gjort. Og jeg havde gode grunde til at fastholde priserne. Skulle jeg virkelig anlægge en retssag bare for at få Told & Skat til at forholde sig til det?

- En retssag vil koste dig mere, end du kan få betalt tilbage i ambi, så det vil være dumt, svarede han, og det provokerede mig. Kalkulerede Told & Skat med, at det var så dyrt for virksomhederne at anlægge retssag, at de undlod at realitetsbehandle tilbagebetalingsansøgningerne? Det irriterede mig så meget, at jeg ville blæse på, hvad en retssag kostede. Jeg anlagde sag og opgjorde tabet således:

Ambi betalt i hele perioden	201.288 kr.
Negativ ambi udbetalt i 1990 og 1991	-111.237 kr.
Sparede arbejdsgiverafgifter	-28.928 kr.
Laserdiskens samlede tab på ambi:	61.123 kr.

Jeg havde ikke modtaget refusion af sygedagpenge, så den fiktive besparelse lod jeg udgå, men for at illustrere det hypotetiske i Told & Skats afvisningsgrundlag nedlagde jeg en subsidiær påstand om dækning af det tab, jeg *ville* have haft, hvis jeg havde lagt ambi på priserne i 1988 og bagefter rettet priserne tilbage igen:

Katalogtryk, december 1987	29.329 kr.
Porto til udsendelse af katalog, 1987	15.500 kr.
Katalogtryk, december 1991	129.860 kr.
Porto til udsendelse af katalog, 1991	80.295 kr.
Laserdiskens samlede tab ved overvæltning af ambi:	254.984 kr.

Principal påstand

Sagsøgte tilpligtes at tilbagebetale opkrævet arbejdsmarkedsbidrag på 61.123 kr.

Subsidiær påstand

Sagsøgte tilpligtes at betale de omkostninger, der ville være påført sagsøger, såfremt denne havde overvæltet ambi på næste omkostningsled, i alt 254.984 kr.

Om overvæltningsspørgsmålet har Højesteret på grundlag af omfattende økonomiske redegørelser lagt til grund, at ambi på grund af sin lighed med moms på et marked med fri prisdannelse ud fra en isoleret betragtning i almindelighed vil blive overvæltet fuldt ud på senere omsætningsled.

Medmindre de øvrige foreliggende oplysninger, herunder om virksomhedens priser og regnskaber fører til andet resultat, anses virksomheden herefter for at have overvæltet ambi på senere omsætningsled. Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det i overensstemmelse med Told- og Skattestyrelsens afgørelse af 17. januar 1996 gældende, at sagsøgeren må antages at have opnået dækning for merudgiften til ambi i sine priser.

Skatteministeriets svarskrift, 20. juni 1996

Skatteministeriet gentog i svarskriftet den ukorrekte sammenligning med moms - der for importører ikke blev mere rigtig af, at Højesteret havde lagt den til grund - men der var en anerkendelse af, at det havde betydning, om virksomhedens priser og regnskaber kunne føre til et andet resultat. Det havde Told- og Skattestyrelsen fuldstændig ignoreret.

Den 5. august 1996 var der forberedende retsmøde i Københavns Byret, og her gav jeg udtryk for min utilfredshed med, at ingen havde undersøgt, om jeg havde lagt ambi på priserne. Har det slet ikke betydning? spurgte jeg dommeren, Kåthe Jørgensen, og hun pålagde kammeradvokaten, der var mødt ved advokat Tomas Ilsøe Andersen, at undersøge Laserdiskens priser og regnskaber.

Tilsyneladende opdagede han, at jeg ikke havde hævet priserne, for snart efter kom han med et nyt anbringende: Nu havde jeg fået dækning for ambi-udgiften ved den meromsætning, som fulgte af den herved opståede konkurrencefordel i forhold til konkurrenter, der indregnede ambi i deres priser.

Hvilke konkurrenter?

Sådan kørte det i månedsvis med spørgsmål, udflugter og påstande, der intet havde med mig at gøre. Han talte kun om, hvad der i almindelighed sker, når moms sættes op, men det burde handle om, hvad jeg konkret havde gjort, da ambi blev indført.

Det bestrides, at sagsøgeren skulle have fortsat sine priser ud fra en forventning om, at ambi kun ville være en midlertidig afgift. At det skulle være tilfældet, er udokumenteret og har formodningen imod sig.

Ex tuto gøres det gældende, at såfremt det måtte lægges til grund, at sagsøgeren har holdt ambi ude af sine priser, så vil sagsøgeren have opnået dækning for ambi-udgiften ved meromsætning som følge af den herved opståede konkurrencefordel i forhold til konkurrenter, der indregnede ambi i deres priser.

Skatteministeriets duplik, 5. februar 1997

Tomas Ilsøe Andersen var lige så manipulerende som Johan Schlüter, men han repræsenterede *min* regering, Skatteministeriet, hvis opgave det var at undersøge, om jeg havde ret til at få den indbetalte ambi tilbagebetalt. Jeg havde naivt regnet med, at jeg ville få en fair behandling, men han bestred konsekvent alt.

Han betvivlede, at jeg efter det første år fastholdt priserne i forventningen om, at ambi blev ophævet igen. Det er udokumenteret og har formodningen imod sig, indvendte han, selvom praktisk talt alle uden for Christiansborg var overbevist om, at ambien ville blive underkendt af EU-Domstolen.

Det forventes af borgerne, at de kender loven, og der var intet i vejen med min revisors vurdering. Det viste sig også, at det var regeringen, der havde taget fejl. Mere konkret bekræftede min revisor skriftligt vores drøftelser (side 698), og jeg fremlagde *Sådan tjener man 1 mia. kr.* (1992), hvor drøftelserne er gengivet.

Tilfældigvis besøgte jeg Kim Behnke på Christiansborg netop den dag, hvor der var forespørgselsdebat om ambien, og jeg sad på hans kontor og lyttede med over højtalerne. Det var en lejlighed til at lufte min harme i bogen, og derfor kan ingen beskyldte os for at have opdigtet drøftelserne til brug i retssagen.

Jeg forklarede, at jeg ikke havde søgt sygedagpengerefusion, og mine ansatte fra perioden erklærede, at de havde fået løn under sygdom. Hvad mangler vi så? Hvad han havde fået ud af mine regnskaber, selvfølgelig. Det var han ikke meget for at fortælle. Det sidste skridt under forberedelsen var hans proceserklæring om, at han ikke konstaterede nominelle prisstigninger, men det kom han omkring med en variant af et tidligere anbringende. Det var nu udtryk for, at jeg havde lagt ambi på priserne, men jeg havde samtidig sat priserne ned med det samme beløb for at forbedre markedsandelen i forhold til konkurrenter, som lagde ambi på priserne!

Det fastholdes ex tuto, at selv om sagsøgers priser ikke er steget i ambi-perioden, er dette udtryk for en forhøjelse af priserne som følge af ambiens indførelse kombineret med en tilsvarende nedsættelse af priserne for derved at forbedre markedsandelen i forhold til konkurrenter, som indregnede ambi i sine priser.

Skatteministeriets processkrift af 31. oktober 1997

Indledningsvis skal det oplyses, at undertegnede ved gennemgang af sagsøgers fakturaer for perioden 1987 til 1991 ikke har konstateret nominelle prisstigninger vedrørende de af sagsøger solgte produkter.

Skatteministeriets processkrift af 13. november 1997

For mig at se opfyldte regeringens overvæltningsbetragtning ikke EU-Domstolens betingelser, så jeg formulerede fire spørgsmål til byretten og foreslog, at de kunne bruges til en præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen - om nødvendigt.

Domsforhandling og dom

Efter Skatteministeriets proceserklæring den 13. november 1997 om udviklingen af mine priser skulle man tro, der ikke længere var noget at diskutere. En konkret undersøgelse af virksomhedens priser og regnskaber havde vist, at ambi ikke var overvæltet på priserne, og det lykkedes heller ikke for Tomas Ilsøe Andersen at finde konkurrenter til Laserdisken, så jeg kunne have haft konkurrencemæssige fordele ved ikke at overvælde ambi på priserne.

Under domsforhandlingen proklamerede Tomas Ilsøe Andersen alligevel, at der ikke kan siges noget om udviklingen i Laserdiskens priser. Til støtte for den påstand fremlagde han et "støttebilag", hvori han sammenlignede udvalget af film i to kataloger fra 1988 og 1989 og påpegede, at de indeholdt forskellige film!

- Varesortimentet har været så omskifteligt, at der ikke kan siges noget sikkert om udviklingen i priserne, påstod han nu. Det var egentlig en indrømmelse af, at Skatteministeriet ikke havde godtgjort, at ambi var overvæltet jf. EU-Domstolens konklusioner i de forenede sager C-192-218/95, der var fremlagt, men ikke desto mindre afsagde dommer Mikael Kragh følgende dom:

Retten skal udtale:

Ved afgørelsen lægges det til grund, at sagsøger har opereret på et marked uden direkte konkurrence fra tilsvarende eller substituerende produkter.

Katalog for 1988 blev udsendt i december 1987, inden ambien blev indført. Sagsøger undlod at forhøje priserne. På denne baggrund findes sagsøger ikke at have overvæltet ambien vedrørende omsætningen i 1988 for de produkter, der er optaget i det fremlagte katalog. Der er ved afgørelsen taget hensyn til, at sagsøger dette år har opereret på et marked uden konkurrence, således at det ikke kan lægges til grund, at sagsøger har opnået større omsætning som følge af, at ambien ikke var lagt på priserne.

Vedrørende årene 1989 til 1991 fremgår det ikke entydigt af katalogerne, hvordan prisudviklingen er forløbet. Der er tale om introduktion af mange nye film og andre, der er gledet ud. Da sagsøger på tidspunktet for prisfastsættelsen havde kendskab til ambien, og da der er tale om et marked med fri prisdannelse, hvor sagsøger endvidere ikke har været i konkurrence af betydning med andre på markedet, lægges det til grund, at ambi for disse år er overvæltet til næste omsætningsled, hvorfor sagsøger ikke har lidt noget tab for denne periode.

Da sagsøger har oplyst, at virksomheden ikke har oppebåret refusion for udbetalt løn under sygdom til de ansatte samt fremlagt erklæringer fra samtlige ansatte i ambiperioden om, at de har modtaget fuld løn under sygdom, findes det af Told- og Skatteregion Aalborg opgjorte beløb for sparede udgifter til sygedagpenge ikke at skulle fradrages i sagsøgers eventuelle krav på tilbagebetaling af ambi.

Da sagsøgers krav vedrørende ambi for 1988 ikke overstiger sagsøgers sparede arbejdsgiverafgifter i ambiperioden, frifindes sagsøgte for den af sagsøger nedlagte påstand.

Mens Mikael Kragh anerkendte, at jeg ikke overvæltede priserne det første år på grund af det netop udsendte katalog, brugte han udskiftningen i sortimentet som begrundelse for at konkludere, at man ikke kan sige noget om prisudviklingen i de efterfølgende år. Udelukkende baseret på, at jeg var bekendt med ambi i de tre sidste år, lagde han til grund, at jeg derfor havde overvæltet ambi.

Så fik jeg vel tilbagebetaling for mine samlede tab for det første år? Næh, af årsager, det stadig ikke er lykkedes mig at forstå, trak Mikael Kragh de sparede arbejdsgiverafgifter for *hele* perioden fra det anerkendte tab i 1988. For mig giver det element i dommen ingen mening. Jeg kunne principielt have brugt ambi som undskyldning for at hæve priserne de efterfølgende år, men selvom jeg skulle have gjort det, vedrører det jo ikke mine tab det første år!

Jeg fik ingen glæde af, at jeg fik medhold i, at det hypotetiske, anslåede beløb i sparede udgifter til sygedagpenge ikke skulle trækkes fra det samlede tab.

Jeg havde selvfølgelig forklaret priskalkulen og sammenhængen med indkøbspris og udsalgspris, og jeg havde forklaret om videobranchens virkemåde - herunder om det normale i, at en film først udgives til en høj pris, hvorefter prisen sættes ned for at nå ud til større publikum. Det gælder den dag i dag, at en film på DVD koster mest til at begynde med, og at den bliver billigere efter nogle måneder. Forholdet mellem købs- og salgspris var det samme, og jeg havde fortalt om det hensigtsmæssige ved faste priser. Han må have vurderet, at jeg løj.

Jeg havde fremlagt Kommissionens brev med advarslerne og EU-Domstolens dom af 14. januar 1997, hvor alle argumenter er manet i jorden. Det er afgiftens overvæltning, der skal bevises. En formodning kan ikke engang anvendes, når der er lovkrav om, at afgiften skal overvælttes, og selv når en afgift er overvæltet, kan den erhvervsdrivende have lidt et tab som følge af, at den højere pris er ført til et mindre salg. Et sådant tab skal også godtgøres, fastslog EU-Domstolen.

Mikael Kragh ignorerede fuldstændig samtlige EU-retlige anbringender.

1. En medlemsstat kan kun modsætte sig, at en afgift, der er opkrævet i strid med fællesskabsretten, tilbagebetales til den erhvervsdrivende, når det er godtgjort, at en anden person fuldt ud har måttet betale afgiften, og at en tilbagebetaling til den erhvervsdrivende ville medføre en ugrundet berigelse for ham.
2. Den omstændighed, at der findes en lovbestemt pligt til at lade afgiften indgå som en del af kostprisen, er ikke tilstrækkelig til, at der skabes en formodning for, at hele afgiftsbyrden er overvæltet på senere led.
3. Hvis den erhvervsdrivende, selv om afgiften er overvæltet på køberen, efter reglerne i national ret kan påberåbe sig, at han har lidt et tab som følge af pålæggelsen af den ulovlige afgift, og at dette indebærer, at der ikke eller ikke fuldt ud er tale om en ugrundet berigelse, må den nationale domstol tage stilling til de nærmere følger heraf.

Min skuffelse over Danmarks regering

Tomas Ilsøe Andersen opførte sig uværdigt i mine øjne, og jeg var skuffet over, at dommeren ikke greb ind. Det var i første omgang selvfølgelig skuffende, at mit lands skatteministerium bevidst søgte en forkert løsning, men dets advokat kunne i det mindste følge det demokratiske retsprincip om kontradiktion.

Hvad ligner det at møde op til domsforhandlingen med et nyt anbringende, der står i direkte modsætning til ens egen proceserklæring? Han havde haft flere år til at undersøge mine regnskaber? Jeg klagede til advokatnævnet, men erindrer ikke, at jeg fik svar. I ankesagen nedlagde jeg separat påstand om, at landsretten skulle idømme ham bøde efter retsplejelovens § 324 og § 325. Jeg følte, at han nærmest gjorde grin med retssamfundet med sin opførsel, og han repræsenterede dog min regering, som man normalt forventer, borgerne kan have tillid til. Han havde haft rig lejlighed til at komme med dette anbringende under forberedelsen i byretten, så jeg kunne have forberedt et forsvar og fremlagt den nødvendige dokumentation. I bedste FDV-stil ventede han til domsforhandlingen for at forhindre mig i at tage kvalificeret til genmæle, og derfor blev jeg tvunget til at appellere.

I landsretten var Skatteministeriet repræsenteret ved Sune Fugleholm, der var af samme støbning. I den omfattende skriftveksling for landsretten var der ikke ét eneste regulært argument fra hans side, og han var tit selvmodsigende. Det var tydeligvis de to advokaters opgave at forhindre, at jeg skulle have tilbagebetalt de penge, jeg havde krav på efter EU-retten.

Jeg har lagt hele skriftvekslingen fra de to retssager ud i dokumentationssamlingen, så fremgangsmåden kan studeres i detaljer. I dag ved vi, at ikke én eneste af deres vurderinger af EU-retten holdt. Så kan man overveje, om det var bevidst, at de én gang til tog fejl af EU-retten, eller om et prestigefyldt advokatfirma, der repræsenterer regeringen, benytter advokater, der er *så* uvidende om EU-retten? De to bestemmelser i retsplejeloven findes ikke mere. Jeg ved ikke, hvorfor de er fjernet. Måske har regeringen ment, at det er for svært at forfølge borgerne, hvis kammeradvokaten ikke må benytte sig af løgne, manipulationer og udflugter?

§ 324. Skønnes det, at en part uden nogen rimelig grund har anlagt retssag eller rejst anke eller kære eller sat sin modpart i den nødvendighed at anlægge sag eller indbringe sagen for højere ret, bliver han herfor ved dommen at anse med bøde.

§ 325. Samme straf idømmes for at have brugt opdagede udsættelsesgrunde eller andre udflugter til at forhale sagen eller at skille modparten ved hans ret.

Retsplejelovens §§ 324 og 325

Her er en anden gåde?

En mand har en butik, der sælger mursten, som han køber af et lokalt teglværk. Han giver 2 kr. for en mursten, og han sælger den igen for 3 kr. Han køber en mursten mere for 2 kr. Den sælger han også videre for 3 kr. Han køber til sidst en tredje mursten for 2 kr. Den sælger han også videre for 3 kr.

I hvilken af de tre situationer har manden lagt ambi på prisen?

Ambi-sagens behandling ved Østre Landsret

Jeg havde allerede i ansøgningen forklaret, at særreglen om import førte til, at jeg endte med at lide et tab. Jeg fortalte om årsagen til, at jeg holdt faste priser trods skiftende valutakurser, portotakster, lønninger, husleje og alt muligt andet, der - som ambi - påvirkede mine omkostninger, men hverken Told- og Skattestyrelsen eller byretten havde forholdt sig til det.

For mig handlede byretssagen om at få Skatteministeriet til at undersøge mine faste priser, fordi Told- og Skattestyrelsen ikke havde undersøgt det som en del af den administrative behandling af min ansøgning, og da det var bekræftet, at mine priser ikke var steget, troede jeg faktisk, at sagen ville slutte der.

I landsretten var jeg mere mistænksom og brugte megen energi på at prøve at finde ud af, hvad Skatteministeriet ville gøre gældende ved domsforhandlingen. Det blev hurtigt klart, at det for Skatteministeriet var vigtigt at forhindre, at noget blev undersøgt, og i givet fald skulle det præsenteres så uklart som muligt.

Selvom de faktiske omstændigheder reelt var afklaret i byretten, eksploderede brevvekslingen i landsretten, fordi Tomas Ilsøe Andersen og Sune Fugleholm på skift afviste at afklare eller forklare deres tvetydige meldinger.

I byretten blev der blot udvekslet 13 breve og processkrifter på i alt 43 sider før domsforhandlingen. I landsretten blev der udvekslet hele 54 breve og processkrifter på i alt 126 sider før domsforhandlingen, og det var nødvendigt med to kendelser fra landsretten undervejs for at komme videre.

Den omfattende korrespondance drejede sig om tre hovedspørgsmål:

1. Skal EU-Domstolen spørges i henhold til EF-traktatens artikel 177?
2. Skal den anslåede besparelse på sygedagpenge fratrækkes et eventuelt tab?
3. Er prisudviklingen uklar, blot fordi katalogerne indeholder forskellige film?

Skrivelser forud for domsforhandlingen i byretten:

Laserdiskens stævning plus 3 processkrifter (18 sider)
 Skatteministeriets 4 processkrifter (18 sider)
 Laserdiskens 3 supplerende breve (3 sider)
 Skatteministeriets anmodning om udsættelse (2 sider)
 Min revisors vidneerklæring (2 sider)

Skrivelser forud for domsforhandlingen i landsretten:

Laserdiskens 11 processkrifter samt tre påstandsdokumenter (50 sider)
 Skatteministeriets 7 processkrifter samt ét påstandsdokument (21 sider)
 Laserdiskens 12 supplerende breve (14 sider)
 Skatteministeriets 9 supplerende breve (17 sider)
 Østre Landsrets 9 breve og retsbogsudskrifter inkl. 2 kendelser (22 sider)
 Min skriftlige partsforklaring (1 side)
 Min revisors supplerende vidneerklæring (1 side)

Bortset fra selve lovgivningen om tilbagebetaling af ambi-bidrag er der også blevet klaget over såvel de administrative myndigheders som domstolenes restriktive anvendelse af denne lovgivning. I den forbindelse erindres om, at den nationale dommer fungerer som EF-retlig dommer, hvilket bl.a. indebærer, at han skal tilgodese det grundlæggende princip om, at EF-retten (og EF-Domstolens retspraksis) har forrang for national ret, også i tilfælde af afvigende nationale regler eller praksis.

Desuden gælder, at når en sag anlagt for en national domstol rejser spørgsmål angående fortolkning af EF-retten, har denne domstol pligt til at indbringe sagen for EF-Domstolen som et præjudicielt spørgsmål, når dens afgørelser ikke kan ankes (artikel 177).

Fra Kommissionens brev til Danmark, 23. januar 1995

Forelæggelse for EU-Domstolen

Kommissionen havde været så venlig at forklare Danmark, hvordan EU-reglerne skulle forstås, men det så ikke ud til, at beskeden var nået frem til domstolene og Skatteministeriet - eller kammeradvokaten for den sags skyld.

Min første handling i ankesagen var at gøre opmærksom på, at en forelæggelse for EU-Domstolen var påkrævet og nødvendig. I mit processkrift af 16. april 1998 påpegede jeg, at landsretten havde pligt til at anmode EU-Domstolen om en præjudiciel fortolkning, medmindre det kan udelukkes ud over enhver tvivl, at rettens antagelser er i overensstemmelse med EF-traktaten og EU-Domstolens domme. Det var ikke klart for mig, om Skatteministeriet - eller byretten for den sags skyld - havde taget hensyn til EU-retten, så jeg bad om en forelæggelse.

Sune Fugleholm vurderede EU-retten helt anderledes. Først blandede han de to bestemmelser i stk. 2 og stk. 3 i artikel 177 sammen. Det er kun i byretten, at dommeren *kan* forelægge en sag for EU-Domstolen, hvis han er i tvivl. I en ankesag er det rettens *pligt*, hvis der er tvivl. Jeg mente, at tvivlen var tydelig med den uenighed, der var mellem Skatteministeriet og Kommissionen. Sune Fugleholm argumenterede med, at så skulle Højesteret også have forelagt for EU-Domstolen i de andre sager. Ja, det burde Højesteret måske have gjort, men nu var det ikke de andre sager, Østre Landsret skulle tage stilling til, men denne sag.

Der er ikke i nærværende sag behov for forelæggelse for EF-Domstolen. Parternes uenighed om indholdet af EU-retten er ikke ensbetydende med, at retten er i tvivl herom. I såvel Denkavit- og Bose-sagerne som i Monsanto-Searle-sagen blev spørgsmålet om forelæggelse procederet. I ingen af tilfældene valgte Højesteret at forelægge spørgsmålet, selv om Højesteret ville have været forpligtet hertil i medfør af Romtraktatens artikel 77, stk. 3, såfremt Højesteret var i tvivl. En forelæggelse i nærværende sag er derfor åbenbar overflødig.

Skatteministeriets svarskrift, 13. maj 1998

Seks præjudicielle spørgsmål

Jeg så adskillige problemer i byrettens dom og Skatteministeriets adfærd, og jeg foreslog et præjudicielt spørgsmål for hver problemstilling, jeg anså for relevant:

1. Er det i overensstemmelse med EU-retten at anse ambi for overvæltet, blot fordi jeg havde kendskab til ambien, da jeg fastlagde priserne i katalogerne i 1989-1991?
2. Er det i overensstemmelse med EU-retten at anse ambi for overvæltet, blot fordi jeg befandt mig på et marked med fri prisdannelse, og fordi jeg ikke var i konkurrence af betydning med andre på markedet?
3. Er det i overensstemmelse med EU-retten at anse ambi for overvæltet, blot fordi jeg opererede på et frit marked, og selvom en konkret undersøgelse af prisudviklingen dokumenterede, at priserne ikke var ændret?
4. Er det i overensstemmelse med EU-retten at anse ambi for overvæltet, blot fordi min konkurrencesituation ikke blev forringet af ambiens indførelse?
5. Er det i overensstemmelse med EU-retten at fradrage en skønnet besparelse i udgifter til sygedagpenge i tilbagebetalingskravet, selvom besparelsen ikke konkret blev opnået?
6. Er det i overensstemmelse med EU-retten at fradrage besparelser forårsaget af anden samtidig lovgivning i tilbagebetalingskravet?

Skatteministeriet kæmpede indædt mod en forelæggelse for EU-Domstolen af de restriktive krav til tilbagebetaling, og undervejs i forløbet kom jeg til at tænke på, om det var rigtigt at fradrage de ophævede arbejdsgiverafgifter (spørgsmål 6). Der var tale om en uafhængig lov, og det var jo kun ambien, der var ulovlig.

Det var Sune Fugleholms adfærd om sygedagpengene, der fik mig ind på den tankegang, og følgelig hævdede jeg tilbagebetalingskravet med 28.928 kr. og bad om også at få spørgsmålet om fradrag af arbejdsgiverafgifterne undersøgt.

Østre Landsret besluttede at afvise at forelægge sagen for EU-Domstolen.

K e n d e l s e:

Det beror på rettens bestemmelse efter retsplejelovens § 253, om retten vil efterkomme appellansens begæring om, at retten forud for domsforhandlingen skal træffe afgørelse om, hvorvidt der skal stilles spørgsmål til EF-Domstolen.

Retten finder ikke, at appellanten har oplyst grunde, som taler for, at retten forud for domsforhandlingen i sagen træffer afgørelse om, hvorvidt der i sagen skal stilles spørgsmål til EF-Domstolen. Det bemærkes, at hensyn til sagens fremme ikke findes at tale herfor, og at retten under hensyn til det under en domsforhandling passerende vil kunne træffe særskilt afgørelse om forelæggelsesspørgsmålet, jf. retsplejelovens § 253, stk. 2, såfremt retten måtte finde anledning hertil.

De "sparede" sygedagpenge

Det er lidt underligt, at den eneste del af min forklaring, som byretten troede på, var erklæringen om, at jeg ikke havde søgt om refusion af sygedagpenge. Til gengæld troede Sune Fugleholm ikke på mig, og det irriterede mig.

- Hvis myndighederne mener, jeg har modtaget sygedagpengerefusion, må de kunne fremlægge dokumentation for det, indvendte jeg. Hvorfor skal jeg bevise noget, der *ikke* er sket, når myndighederne selv råder over oplysningerne?

Jeg husker tydeligt, da jeg i 1987 skulle til at ansætte min første medarbejder. Jeg drøftede de praktiske opgaver med min revisor, og vi kom blandt andet ind på, hvordan jeg skulle håndtere sygdom. Det havde min revisor en løsning på:

- Hvis du behandler dine medarbejdere godt, bliver de ikke syge, var hans svar. Det viste sig stort set at være rigtigt. Sygdom havde ikke været et større problem. Jeg havde ikke lyst til at bøvl med myndighederne, så jeg betalte månedslønnen uanset hvad. På den måde havde jeg sparet myndighederne for en udgift. Enten havde jeg selv betalt, hvad jeg kunne have fået refusion for, eller også havde jeg holdt mine medarbejdere raske ved at behandle dem ordentligt. Skulle jeg betale én gang til ved at få et fiktivt beløb fratrukket min ambi-tilbagebetaling?

Omsider gik Sune Fugleholm med til at undersøge sagen. Han troede dog ikke på mig overhovedet, så han rekvirerede en medarbejderliste hos min revisor. Så skrev han til kommunerne og spurgte, om der var udbetalt sygedagpengerefusion til mig for disse medarbejdere. De kommunale myndigheder bekræftede mine oplysninger, og så skulle man tro, at den tvist var lagt i graven, men nej.

Efter at have været igennem alle disse undersøgelser, som også ulejlgede mine medarbejdere, min revisor og de kommunale myndigheder, viste det sig at være fuldstændig ligegyldigt for Sune Fugleholm. Det betød ikke noget, om jeg havde fået sygedagpengerefusion eller ej. Omlægningen havde givet alle arbejdsgivere en potentiel fordel i og med, at perioden for arbejdsgivernes egenfinansiering var nedsat fra 5 uger til 1 uge. Det skulle tælles med, uanset om jeg havde fået fordel af ændringen eller ej!

Undersøgelsen af, hvorvidt appellant faktisk modtog refusion af sygedagpenge i ambiperioden er nu tilendebragt. Undersøgelsens resultater giver ikke anledning til at hævde, at appellant konkret har modtaget sådanne refusioner.

Imidlertid medfører dette ingen ændring i de af indstævnte nedlagte anbringender.

Det er ikke afgørende, om appellant konkret har modtaget refusion for udbetalte sygedagpenge. Det afgørende er, at alle arbejdsgivere i forbindelse med afgiftsomlægningen opnåede den fordel, at perioden for arbejdsgivernes egenfinansiering af dagpengene blev nedsat fra 5 uger til 1 uge. Denne fordel skal der kompenseres for i kravopgørelsen.

Den "uklare" prisudvikling

Trods proceserklæringen den 13. november 1997 anførte Skatteministeriet i hele ankesagen, "at sagsøgers varesortiment har været så omskifteligt, at der ikke kan siges noget sikkert om udviklingen i sagsøgers priser" og "at sagsøger i 1988 for en mindre identificerbar varemængde ikke overvæltede ambi".

Det var blevet afgørende, hvad der var på kassetterne, og "sagsøgers fakturaer for perioden 1987 til 1991" var blevet til "en mindre identificerbar varemængde". Jeg fremlagde engelske kataloger, indkøbsfakturaer og salgsfakturaer fra hvert år for at illustrere priskalkulen og prisudviklingen igennem hele perioden:

Titel	Pris i England	Laserdiskens pris	Dato
1984	£9,99	175 kr.	15/12-87
10 to Midnight	£9,99	175 kr.	01/05-88
Seven Year Itch	£9,99	175 kr.	12/05-89
Brain Damage	£9,99	175 kr.	06/04-90
Desperate Living	£9,99	159 kr.	31/05-91

Hvordan kunne filmenes titler have betydning for prisudviklingen? For det meste stod Sune Fugleholms navn på processkrifterne, men af og til lagde Tomas Ilsøe Andersen navn til, men ingen af dem ville løfte sløret for, hvad de egentlig mente. Den 1. februar 1999 blev vi indkaldt til forberedende retsmøde med henblik på at planlægge domsforhandlingen, og da jeg ikke kunne få et svar ud af advokaterne, insisterede jeg på, at jeg under domsforhandlingen ville gennemgå alle fakturaer fra perioden og sammenholde dem med indkøbsfakturaerne. Hvis jeg ikke kunne få vished for, at den faktiske prisudvikling ikke blev betvivlet, var det åbenbart nødvendigt. Det ville vel tage 275-550 retsdage.

Jeg fik ikke lov, men jeg fik dog proceserklæringen ind i landsrettens kendelse, selvom det viste sig at være uden betydning (se landsrettens dom på næste side).

Kendelse:

Henset til den af indstævnte afgivne proceserklæring, hvorefter der ikke ved en gennemgang af appellansens fakturaer for perioden 1987 til 1991 kan konstateres nominelle prisstigninger vedrørende de af appellanten solgte produkter, findes den af appellanten begærede bevisførelse i form af en særdeles omfattende gennemgang under domsforhandlingen for landsretten af indkøbsbilag m.v. for hver enkelt solgt enhed med henblik på at bevise, at en indkøbt vare i 1987 - før ambi indførelse - med samme indkøbspris i årene 1988, 1989 og 1990 blev solgt til samme salgspris, og at salgsprisen i året 1991 var mindre end salgsprisen på en vare indkøbt til samme pris før ambi, at være uden betydning for sagen, hvorfor den begærede bevisførelse ikke kan finde sted, jf. retsplejelovens § 341.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Landsretten finder ikke, at afgørelse af nærværende ankesag gør det nødvendigt, at der stilles præjudicielle spørgsmål til EF-Domstolen, eller at sagens problemstilling i øvrigt giver grundlag herfor. Appellantens begæring om, at der stilles spørgsmål til EF-Domstolen, og at sagens afgørelse udsættes herpå, tages derfor ikke til følge.

Landsretten lægger i overensstemmelse med appellanternes tilkendegivelser til grund, at appellanten for ambiperioden 1988 til 1991, for hvilken periode appellanten har rejst krav om tilbagebetaling af arbejdsmarkedsbidrag, ambi, opererede uden konkurrence på et marked med fri prisdannelse. Det tiltrædes af de af byretten anførte grunde, at appellanten ikke kan anses for at have overvæltet ambi for 1988 på de produkter, primært film på videobånd, der var optaget i det katalog, som appellanten for året 1988 havde udarbejdet i slutningen af 1987. For 1988 har appellanten herefter som udgangspunkt krav på tilbagebetaling af den ambi, der i strid med fællesskabsretten blev opkrævet for produkter optaget i 1988-kataloget.

Ved udarbejdelse af katalog for 1989, 1990 og 1991 var appellanten velbekendt med ambiens eksistens og betydning, herunder at der var mulighed for at overvælte ambien på appellanternes priser. Appellanten har imidlertid oplyst, at han, der importerede med henblik på dels salg i Danmark dels eksport, bevidst undlod at forhøje sine priser med ambi, idet hans prisfastsættelse blev afgjort af andre hensyn, herunder en salg fremmende foranstaltning i form af synliggørelse af en fast sammenhæng mellem prisfastsættelsen i England og appellanternes priser.

Det bemærkes herved, at det i overensstemmelse med indstævntes tilkendegivelse lægges til grund, at der ikke ved en gennemgang af appellanternes fakturaer for perioden 1987 til 1991 kan konstateres nominelle prisstigninger vedrørende de af appellanten solgte produkter.

Landsretten finder ikke, at ambien under disse markeds- og prisforhold kan anses for en isoleret omkostning, som appellanten uafhængigt af sin prisfastsættelse, der endvidere i 1989-1991 omfattede introduktion af mange nye film og prisnedsættelse på nogle tidligere introducerede film, under alle omstændigheder kan kræve dækket. Under de anførte forhold må ambiens momslignende karakter tillægges en sådan betydelig vægt, at det må anses for godtgjort, at appellanten for den nævnte periode fuldt ud har overvæltet ambien på aftagerne, og at tilbagebetaling af ambi derfor ville indebære en ugrundet berigelse. Oplysningerne om appellanternes dækningsbidrag og omsætning, herunder prisnedsættelse og den hermed sammenhængende omsætningsforøgelse, findes ikke at tale herimod. Det tiltrædes derfor, at appellanten ikke har krav på tilbagebetaling af betalt ambi for perioden 1989-1991.

Det tiltrædes endeligt, at appellanternes krav på tilbagebetaling af ambi for 1988 må vurderes under hensyn til den samlede besparelse, som appellanten har opnået i ambiperioden som følge af afskaffelsen af arbejdsgiverafgifter. Da appellanternes krav på tilbagebetaling af ambi ikke overstiger 12.306 kr., og da den opnåede besparelse som følge af afskaffelsen af arbejdsgiverafgifter udgør et væsentligt større beløb, tiltrædes det således, at appellanten ikke har noget krav på tilbagebetaling af ambi.

Østre Landsrets dom

Jeg følte mig fuldstændig til grin, da jeg læste dommen. Hvad skulle næsten 6 års undersøgelser og bevisførelse til for? Det viste sig at være helt uden betydning. Uagtet, at den konkrete bevisførelse viste, at priserne ikke var ændret, lagde de tre dommere, Linde Jensen, Kallehauge og Gunst Andersen, til grund, at ambi ligner moms, og den fejlagtige betragtning, der *ikke* gjaldt for importsituationen, brugte de som undskyldning for at skubbe alle faktiske omstændigheder ud af billedet. Tilbage stod en generel antagelse om, at ambi var overvæltet på priserne.

Jeg havde for en sikkerheds skyld nedlagt en subsidiær påstand specifikt for at afværge den risiko. Jeg havde i så tilfælde bedt om erstatning for tab som følge af fald i omsætningen. Overvæltning af ambi ville fordyre mine priser i forhold til de alternative forbrugsmuligheder, da ambi ikke førte til generelle prisforhøjelser. Det var dommernes pligt at tage stilling til dette, men det gjorde de ikke.

Det havde klædt Skatteministeriet at unnlade at spille virksomhedernes tid og melde ærligt ud på forhånd:

Skatteministeriet og domstolene oplyser, at uanset om du har overvæltet ambi eller ej, vil ambi blive anset for overvæltet. Spar os alle for skønne spildte kræfter og søg venligst ikke om tilbagebetaling. I øvrigt behandles erstatningskrav for omsætningstab som følge af overvæltet ambi ikke.

Jeg havde fortalt og bevist, hvordan jeg havde håndteret ambi. Det var accepteret af byretten for 1988, men ikke for de efterfølgende år. Derfor havde jeg fremlagt kataloger, indkøbsfakturaer og salgsfakturaer fra hele perioden for landsretten, og den accepterede, at priserne heller ikke var steget i de efterfølgende år. Hvordan kan det så lade sig gøre at overvælte ambi på priserne? Og hvorfor skelne mellem 1988 og 1989? Lignede ambi måske moms mere i 1989 end i 1988? Og hvorfor nævne noget så irrelevant som dækningsbidrag, omsætning og varesortiment?

Jeg havde formået at løfte den omvendte bevisbyrde, og derefter burde det bare være at gribe lommeregneren og regne ud, hvad ambien havde kostet mig.

Heldigvis drejede det sig kun om penge. Tænk, hvis man overførte princippet til kriminalsager, f.eks. mordsager. Kan man forestille sig en dom i stil med denne:

Tiltalte har gjort gældende, at han holdt tale under en konference i Rio de Janeiro på det tidspunkt, hvor mordet blev begået i København. Han har til støtte herfor fremlagt et program, hvori han er præsenteret som taler, og tre vidner har bekræftet, at tiltalte holdt tale. Tiltalte har sammenfattende gjort gældende, at han ikke kunne have begået mordet, fordi han befandt sig i Brasilien på det tidspunkt. Retten finder imidlertid, at det i en sag under de anførte forhold må tillægges betydelig vægt, at en rødhåret mand er set på gerningsstedet. Thi kendes for ret: Tiltalte kendes skyldig i mordet.

Tiltalte, forvirret og i chok: - Jamen, jeg er ikke engang rødhåret. Jeg er jo blond!

Procesbevillingsnævnets afgørelse

Procesbevillingsnævnet kan bevilge tredjeinstansbevilling, så en sag kan prøves ved Højesteret, selvom den normalt anses for endeligt afgjort, når landsretten har afsagt dom i ankesagen. Forudsætningen er, at sagen er af principiel karakter, og jeg mente, at betingelsen var opfyldt tre gange, fordi man med rette kunne stille følgende principielle spørgsmål til Østre Landsrets dom:

1. Er det i orden at vægte en antagelse højere end faktiske omstændigheder?
2. Er det i orden at ignorere en nedlagt påstand?
3. Er det i orden at undlade at lade EU-Domstolen fortolke EU-retten?

For det første var sagsbehandlingen illusorisk. Man kan vel være enig eller uenig i dommernes opfattelse af, at ambi ligner moms, men det kan umuligt bruges til at afklare, hvordan den enkelte importør håndterede ambi. Tilbagebetalingskravet blev ikke bedømt på, om ambi konkret var overvæltet eller ej, men på en generel antagelse, der var uafhængig af bevisførelsen.

For det andet havde jeg nedlagt en påstand, som retten skal tage stilling til. Det havde landsretten uden begrundelse undladt at gøre.

For det tredje havde landsretten ikke forelagt antagelsen for EU-Domstolen. Jeg kan ikke se, at EU-Domstolens praksis åbner mulighed for antagelser af den type. I givet fald var Kommissionen særdeles meget på vildspor. Der var tusinder af andre virksomheder i nøjagtig samme situation med EU-baserede rettigheder, der i praksis var værdiløse. Alt prellede af på Procesbevillingsnævnet.

Tilsyneladende var det ingen hemmelighed, hvad der foregik. "Staten har ikke råd," fik jeg jævnlige forklaret som den største selvfølgelighed. Gad vide, hvordan man ville reagere, hvis det var Peters forklaring på, at han ikke betalte det brød, han stjal i Brugsen? Staten havde et lovligt alternativ, men valgte ikke at bruge det. I stedet blev den løsning, som generaladvokaten havde kaldt "forkastelig og klart uacceptabel" fuldført af skrupeløse embedsmænd og dommere. De rettigheder, borgerne havde ifølge EU-retten, blev ignoreret i næsten alle tilfælde. Da det hele var overstået, var mindre end én procent af den ulovlige afgift tilbagebetalt.

Var der ikke mange importører, som faktisk overvæltede ambi? Givetvis! Det var jo formålet, at de importerede varer skulle blive dyrere, så der blev købt færre af dem, men derved led importørerne også et tab, som burde være erstattet.

Efter retsplejelovens § 371, stk. 1, 2. pkt. kan Procesbevillingsnævnet meddele til-ladelse til prøvelse i 3. instans af en dom, der er afsagt af en landsret, hvis sagen er af principiel karakter. Efter sagens oplysninger og det til støtte for ansøgningen anførte finder nævnet, at denne betingelse ikke er opfyldt. Nævnet kan derfor ikke imøde- komme Deres ansøgning.

Den Europæiske Menneskeretskonvention

Var det en fair retssag? Jeg kom til at tænke på en western-tegneserie, hvor en ophidset pøbel råber til en fange: "Du skal nok få en fair retssag - og så hænger vi dig bagefter." Det var en vittighed, men Østre Landsrets dom var ikke for sjov. Jeg klagede til Den Europæiske Menneskeretsdomstol for at få dens opfattelse af den illusoriske sagsbehandling og det faktum, at Østre Landsret tog sagen i egen hånd i stedet for at lade EU-Domstolen fortolke EU-retten.

Søren Nielsen fra Domstolen foreslog, at jeg trak klagen tilbage, idet han ikke mente, den havde en chance for at blive antaget. Han kunne ikke se problemet, og lettere misfornøjet svarede jeg således: "Hvis De mener, at en rettergang er fair, selvom den er illusorisk med et udfald, der er fastlagt på forhånd og uafhængigt af bevisførelsen, selvom dommen er afsagt af en domstol, der ikke er kompetent på området, og selvom domstolen har undladt at tage stilling til den forurettedes subsidiære påstand i sagen, er det vigtigt for mig, at det er Deres afgørelse."

Den Europæiske Menneskeretsdomstol afviste min klage den 6. juli 2001.

Domstolen er ikke en ankeinstans i forhold til de nationale instanser og kan således ikke ændre disses afgørelser. Med andre ord kan Domstolen ikke afgøre, om de nationale domstole har fulgt principperne bag behandlingen af dem for EU-Domstolen. Domstolen har heller ikke nogen mulighed for at tage stilling til, om de nationale domstole har fortolket de fremlagte beviser korrekt, eller om afgørelsen er i strid med de faktiske omstændigheder. Der er ikke noget i sagen, som kunne danne grundlag for den antagelse, at selve proceduren var "unfair". At De er af den opfattelse, at rettergangen var illusorisk, og at domstolen var partisk hænger nærmere sammen med den omstændighed, at De er uenig i dommens resultat. Dette kan Domstolen i Strasbourg dog ikke ændre på.

Den Europæiske Menneskeretsdomstol til Laserdisken, 17. oktober 2000

Skatteministeriets eklatante nederlag

17 års enighed om at blæse på EF-traktatens forelæggelsespligt blev brudt af tre dommere fra Østre Landsret i Lady & Kid A/S m.fl. mod Skatteministeriet i 2009, hvor flere præjudicielle spørgsmål blev forelagt for EU-Domstolen. Sune Fugleholm repræsenterede igen Skatteministeriet, der ikke kunne have taget mere fejl!

Ved dom i sag C-398/09 den 6. september 2011 blev samtlige 27.000 afgørelser siden de første tilbagesøgningskrav i 1992 underkendt.

EU-Domstolen fastslog, at den eneste slags "overvæltning", der kan komme i betragtning, er direkte overvæltning på prisen. Selv i den situation skal der tages hensyn til det fald i salgsmængden, som overvæltningen har medført.

Sparede arbejdsgiverafgifter kan ikke fratrækkes. Ophævelse af andre afgifter skyldes valg, der er truffet af medlemsstaten på skatte- og afgiftsområdet, og det vedrører ikke retten til at opnå tilbagebetaling af opkrævede *ulovlige* afgifter!

Alle gode gange tre: Importørerne snydt igen

Hvad med de fejlbehæftede afgørelser, hvor skattemyndighederne og domstolene tog fejl, da de på egen hånd vurderede, at det var i orden at snyde importørerne for retten til at få den ulovlige afgift tilbagebetalt?

I et retssamfund skulle man tro, at afgørelserne mere eller mindre automatisk blev ophævet, når det var klart, at borgerne var blevet snydt for deres retmæssige tilbagebetaling, men sådan fungerer det ikke i Danmark. Hvor mærkeligt det end lyder for en retscaffen person, var de 27.000 afgørelser ganske vist forkerte, men de var ikke desto mindre endelige. Skatteministeriet meddelte, at tilbagebetaling stadig ikke kunne komme på tale, for nu var sagerne forældede!

Det blev testet. Den 19. januar 2012 gik Sawo A/S rettens vej. Selskabet søgte om tilladelse til ekstraordinær anke af Østre Landsrets åbenlyst forkerte dom fra 2001. Igen hjalp Højesteret regeringen med at snyde importørerne. I en kendelse afsagt den 10. september 2012 blev Sawo A/S afvist af Højesterets syv dommere: Børge Dahl, Lene Pagter Kristensen, Marianne Højgaard Pedersen, Jens Peter Christensen, Vibeke Rønne, Henrik Waaben og Lars Hjortnæs.

Sune Fugleholm anførte over for Højesteret, at betingelserne for genoptagelse ikke var opfyldt. Sagerne var nemlig ikke forkert oplyst. Der var "kun" tale om, at EU-retten var forkert anvendt, og det er ikke et anerkendt grundlag for at få en sag genoptaget. Og det var Højesterets dommere enige i!

Tilbage står, at importørerne, der havde haft 30-40 mia. kr. i reelle merudgifter, blev ladet i stikken igen. Regeringen kunne have valgt at sige: "Ok, vi reddede den danske økonomi, og det var hovedformålet. Nu kompenserer vi dem, der led tab," men regeringen brugte i stedet enorme ressourcer på systematisk at undertrykke borgernes EU-baserede rettigheder én gang til. Det kostede utvivlsomt Skat mere end mit krav om tilbagebetaling at forhindre, at jeg fik kravet opfyldt.

Det interessante ved sagen er den foragt, myndigheder og domstole udviste for EU-retten, og propagandaen, der "fastslog", at virksomhederne var kompenseret via ophævelsen af arbejdsgiverafgifterne, selvom det var usandt for importørerne, der betalte det meste. Generaladvokaten havde i afsnit 27 i forslaget til dommen i 2011 pointeret: "Tilbagesøgning af beløb betalt i urigtig formening må ikke være undergivet regler, som i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Fællesskabets retsorden."

Ikke desto mindre havde regeringen og Højesteret opstillet sådanne regler, der gjorde det umuligt for borgere som mig at få den ulovlige afgift tilbagebetalt. Jeg kom ikke for sent med min ansøgning. Jeg tog ikke fejl af EU-retten. Jeg led et tab ene og alene, fordi regeringen og domstolene blæste på mine rettigheder.

Det er mig en gåde, at der findes politikere, der undrer sig over, at borgerne er skeptiske over for EU. De rettigheder, der tilflyder os via EU-retten, er ikke andet end luftkasteller. Et sørgeligt element er, at et stort flertal i Folketinget havde det fint med fremgangsmåden, og de omtaler stadig Danmark som et retssamfund.